

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Mysterium Incarnationis Angelis in via fuisse reuelatum est communis
sententia. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

imo qui hoc modo rationem transubstantiationis in sacramento Eucharistiae defendit, id, quod de fide definitum est in Conc. Trid. sess. 13. cap. 4. ad quoddam genus philosophiae excogitatum potius, quam verum & necessarium, reducere videntur, ut fufius ibidem dictum est.

Qui differt adductio à transubstantiatione.

Deinde observandum est, quod eodem loco diximus, simplicem adductionem corporis Christi ad species sacramentales, hoc differre à transubstantiatione, quod simplex adductio vno ex his modis fieri debet, vel relinquendo locum priorem, vel etiam eo retento: ita tamen ut praesentia corporis Christi in Eucharistia vel maneat cum panis substantia, vel si desinat substantia panis non desinat ex vi praesentiae corporis Christi, sed sola Dei voluntate, id non postulante praesentia: tunc autem praesentia corporis Christi, & destructio panis se habent comitanter, & absque ulla connexione, ita ut vna aliam non consequatur: ut autem inter praesentiam corporis Christi & destructionem panis sit illa connexio, necessarium est, praesentiam corporis Christi cum substantia ipsa panis oppositionem aliquam habere, ut simul esse nequeant. Haec autem oppositio non est inter ipsas substantias secundum se, ut manifestum est, nec ex aliquo modo illis communicato, quem aliqui abique fundamento comminiscuntur, sed ex sola verborum veritate, quae stante impossibile est ibi non esse substantiam corporis Christi, & manere substantiam panis: quia aliqui pronomen, hoc, vere non demonstraret corpus Christi, ut suo loco explicabitur. Neque vero satis esset, ut diceretur transubstantiatio, si propositione copulativa fieret consecratio, dicendo hoc modo, *Hic fit corpus meum, &c.* Hic non maneat substantia panis: tamen in hoc casu utrunque fieret, & species vere manerent consecratae cum corpore & sanguine Christi. Ratio vero, ob quam tunc non esset transubstantiatio, ea est, quia tunc duae illae mutationes simul aut comitanter essent, nec vna aliam sequeretur, nempe mutatio praesentiae corporis Christi, & destructio substantiae panis: nam ad veritatem propositionis copulativae necessarium non est, ut veritas unius partis ex alia parte oriatur, & ideo Petrus disputante in vna parte, & Ioanne currente in alia, est vera propositio, Petrus disputat, & Ioannes currit, quia simul haec duo fiunt: nunc autem est vera transubstantiatio, quia vna sola enuntiatione demonstrativa, *Hoc est corpus meum*, ita fit corpus Christi praesens, ut hoc ipso necessario debeat destrui substantia panis: quia igitur sacerdos, faciendo praesens corpus Christi destruit panem: recte dicitur substantia panis desinere in corpus Christi, & in illud transire, ut suo loco latius declarabitur. Ergo cum Angelus virtute propria cognoscere possit, his verbis prolatis totum hoc fieri, ut ratione veritatis corpus illud sit in Eucharistia, & consequenter substantia panis destruat: propterea iam verbis, & viso effectu, qui fit in pane, & in praesentia corporis Christi, recte intelligere potest propria virtute, corpus illud ibi esse per transubstantiationem, nec hoc est cognoscere aliquid natura & substantia supernaturale, sed supernaturale solum ex parte efficietis. Certe si in corpore Christi esset aliquis modus, ratione cuius consequeretur destructio substantiae panis, ille esset supernaturalis secundum naturam suam, ac proinde cognosci ab Angelo non posset propria

virtute: quia tamen nihil aliud ibi intervenit, quam efficacia verborum virtute veritatis & significationis: nihil obstat, quo minus Angelus recte cognoscat, ibi esse Christum per transubstantiationem: cognoscit autem Angelus, verba illa Christum fuisse instituta ad hunc effectum: hoc enim est aliquid facti) videt etiam, semper verbis illis prolatis ita fieri, nec aliter posse esse veritate signum cognoscit transubstantiationis modum.

DISPUT. CCXV.

An habuerint angeli notitiam mysteriorum supernaturalium per revelationem Dei.

Mysterium Incarnationis Angelis in via fuisse reatum, communis sententia est. cap. 1.

Explicantur Scripturae, & Patrum testimonia, quae contra communem opinionem pugnant videntur. cap. 2.

Quae mysteria Angelis beati in verbo cognoverunt. cap. 3.

CAPVT I.

Mysterium Incarnationis Angelis in via fuisse reatum, communis sententia est.

Indubitatum apud omnes est mysterium Trinitatis reuelatum fuisse angelis in via: mysterium quoque iustificationis, & beatitudinis, ut recte admonet S. Thom. in 2. d. 1. q. 1. art. 4. & in hoc articulo 1. q. 1. p. q. 64. art. 1. ad 4. De mysterio vero Incarnationis difficultas aliqua est, an fuerit reatum omnibus angelis ab initio. Non pauci Doctores affirmant, reatum fuisse. Ita docet R. B. pertus in illud Ioan. 8. Ille homicida eris ab initio. Ca. 1. Iherim. in lib. de eximia praedestinatione Christi, &c. 1. p. 1. de gloria angelorum: Viguerius de instit. Theolog. 3. §. 2. vers. 1. §. & cap. 20. §. 1. vers. 4. Iacob de Falmis in illud v. sal. 8. Surge Deus iudica terram. Nicolaus de Lyra, Ca. 1. & Dionys. Carthusius in illud v. sal. 63. Quis effugit quem vult de Edon? Decanus Lonanensis. a. 2. §. 4. & a. 8. §. 1. facit tamen huic opinioni S. Thomas: nam quamvis in hoc articulo 1. q. 1. dicat, hoc mysterium fuisse angelis beatis reatum, infra tamen q. 64. art. 1. ad 4. docere videtur, de mones etiam cognovisse mysterium Incarnationis, si verba illius attente inspiciantur: clausula tamen in 2. d. 1. q. 1. art. 4. ita docuit ipsum dixisse videtur Bern. ferm. 17. super Cant. tamen si id constanter non asserat. Colligunt quoque hanc sententiam nonnulli ex Aug. 5. lib. de Gen. ad lit. c. 19. quem in eo argumento 4. refert S. Thomas ad hoc probandum: quinimo in 2. art. illo 4. plane affirmat, Aug. in hac sententia fuisse. Ex multis vero rationibus quae congruenter solum ostendunt, angelis notitiam huius mysterii fuisse communis: tam, ea meo iudicio potissima est, quod Adamus in statu innocentiae hoc mysterium cognovisset, ut docet S. Th. 3. par. q. 1. art. 3. ad 5. & clarius 2. d. 1. q. 2. a. 7. in corpore, & non obscure indicat illud. Hoc nunc os ex osibus meis, &c. quod interpretatur Paulus his verbis, Sacramentum hoc magnum est, &c. autem dico in Christo & Ecclesia.

Sunt tamen nonnulli recentiores Thomae, qui asserunt, angelis non fuisse reatum in via hoc mysterium: quibus primo aspectu sancti nonnulla scripturae, & sanctorum Patrum testimonia, quae in bonum sensum interpretanda sunt, per dictam sententiam defendamus. Ex videntur fuisse opinio Alex. 2. p. q. 26. m. b. 1. & Galus 2. d. 1. q. 2. a. 7. dub. 4. vbi asserunt, aliquibus solis angelis reatum fuisse

fuisse mysterium hoc, nō quidem in instanti creationis, sed confirmationis in gratia: quare de quibuldam solum intelligunt illud ad Ephes. 3. Appa-
ruit Angelis, &c.

CAPVT II.

Explicantur Scripturae, & Patrum testimonia, quae
contra superiorem opinionem pugnant vi-
dentur.

Mysterium Incarnationis Angelis non fuisse
ab initio reuelatum, plures & graues eccle-
sia Patres videntur tradidisse, quorum testimonia
in hoc capite recensenda, & explicanda sunt. Ex
Latinis est Hieron. rom. 6. in magnis comment. Epist. ad
Ephes. in illa verba cap. 3. Mysterij absconditi a saeculis,
vbi ita scribit, Potest autem mysterium absconditum a
saeculis & aliter intelligi, quod ipsa illud saecula ignorau-
erint, hoc est, omnes spirituales & rationabiles creaturae. I-
dem omnino dixerat in cap. 3. 6. Isai. & infra in illa
verba eiusdem cap. 3. ad Ephes. Vt innotesceret princi-
patibus, &c. docere videtur, ex praedicatione huius
mysterij facta in Ecclesia didicisse angelos multi-
plicem sapientiam Dei. Quare & vocem illam
Psalmi 23. Quis est iste rex gloria? Et illam Isai. 63.
Quis est iste qui venit de Edon? tribuit Hieronymus
Angelis, qui mirantes Christi mysterium, de ipso
Christo interrogabant, Quis est iste rex gloria? &c. ita
interpretatur idem Hieronymus in illud Esai. 63. & in
illud Psal. Deinde Ambrosius lib. de inuit. virgin. ca. 5.
& 4. lib. de fide, cap. 1. & lib. de in. qui initiantur, cap. 7.
vtrumque illud locum veteris testamenti, & Psal.
23. & Esai. 63. de angelis ita intelligit, vt de myste-
rio Incarnationis interrogarent. Ex qua doctrina
desumitur efficax argumentum in hunc modum:
si angeli interrogabant de hoc mysterio: signum
est, illud ignorasse: de his enim rebus, quas scimus,
nunquam interrogamus.

Ex Graecis vero Patribus eandem opinionem
videtur secuti Iustin. in dialogo cum Tryphone contra
Iudaos, pag. 27. dum illud Psal. 23. Quis est iste rex gla-
ria? explicat de angelis eo modo, quo eam Hier-
on. & alij explicauerunt, & Dionys. c. 7. de celesti hie-
rar. vbi illud Isai. 63. Quis est iste qui venit de Edon? de
eisdem angelis eodem profus modo intelligit.
Chrysost. autem in praefat. in Euangel. Ioan. longe ante
medium, adducens illud ad Eph. 3. Sacramenti ab-
sconditi a saeculis, inquit, Ioannem Euangelistam lo-
quela, quae neque angeli, priusquam ille diceret,
nouerunt: sentit igitur, angelos ex Ioannis Euan-
gelistae praedicatione mysteria didicisse, & hom. 7.
in Epist. ad Ephes. videtur asserere, non tantum fuisse
absconditas angelis diuitias Christi, sed etiam
ipsam mysterij substantiam, hoc solum, inquit, scie-
bant Angeli, quod portio Domini esset populus eius. Idem
plane asserunt Theodor. Theophyl. & Occum. in eam
locum ad Ephes. 3. Cyrillus etiam lib. 2. in Ioan. cap. 3.
eundem locum Pauli interpretatur de mysterio
Incarnationis. Et quamuis non dicat, ignotum
fuisse angelis ante praedicationem factam Eccle-
siae: id tamen colligi videtur ex textu Pauli, Vt
innotescat principibus, &c. Nam si loquitur Paulus,
vt ait Cyrill. de mysterio incarnationis: recte col-
ligitur, ex praedicatione facta in Ecclesia innotuisse
angelis: Clarissime tamen Gregorius Nyssenus
homil. 8. in Cantica post medium ita sensisse vi-
detur: ibi enim ita loquitur, Etenim superioribus
temporibus potestates ille super mundum nunc posita so-
lam illam simplicem, ac vniuersalem Dei sapientiam no-

uant, conuenienti quadam ratione miracula rerum in
natura perscipientem, &c. At de specie illa sapientiae va-
ria, quae ex rerum sibi aduersantium nexu constat, nunc
per Ecclesiam clarissima sunt edocta. Explicans verò,
quae fuerint edoctae, subiungit: Qui mirum sermo
caro fiat, qui vitam cum morte miscatur, quo pacto vi-
bice propria vulnus nostrum sanat. Exponit deinde sin-
gula, quae ex Christi incarnatione orta potestates
angelicae cognouerunt.

Verum, vt priorem opinionem defendamus,
primum loca Scripturae, ex quibus contra illam
desumpta sunt argumenta, interpretanda sunt:
praeterea quid sentierint patres ostendendum est.
Primum igitur illud Psal. 13. Quis est iste rex gloria?
varie partes interpretantur, a: proinde ex illo pa-
rum probari potest. Nam licet de angelis illud in-
telligat, Aug. tamen ser. 178. dictum fuisse putat
non ex ignoratione, sed ex admiratione: illud verò
Esai. 63. Quis est iste qui venit de Edon: nō eodem mo-
do patres explicant: namque Athanas. in lib. de salu-
tari aduentu contra Apollinaristis accōmodat illa ver-
ba demoni interroganti Christum quando access-
sit, vt tentaret eum: cum sane expositioni nō qua-
drat responsio, quam Propheta subiungit, Ego qui
loquor iustitias, &c. Tertull. vero 4. lib. contra Marcion. c. Tertul.
40. dicit fuisse verba illa Prophetae spiritu prophe-
tico contemplantis dominum in passione, & di-
centis: quis est iste, &c. Demum Cyril. in comment. il-
lius loci, etiam si referat ad angelos beatos interro-
gantes tempore ascensionis, inquit tamen eam
interrogationem profectam fuisse ex stupore in-
soliti spectaculi. Quare licet interpretationem Iu-
stini admittamus, non est necesse asserere, angelos
aliquid mysterij ignorasse, & ex hac ignoratione
interrogasse. Quis est iste, &c. id quod manifesta ra-
tione confirmatur: nam Angeli beati, quorum
dicitur fuisse illa interrogatio, ante domini ascen-
sionem nouerant quidem mysterium incarnatio-
nis, & quis esset ille Rex gloriae, in cuius nativita-
te dixerant, Gloria in altissimis Deo. Luc. 2. cap. ergo
non ex ignoratione interrogarunt, quis esset.
Quod si dicamus, ex ignoratione aliqua illud di-
xisse postulantibus notitia illius mysterij illis dari,
& edoceri, sicut infra disput. seq. c. 6. explicabitur:
asserendum est, nō ignorasse omnino mysterium
Incarnationis, sed circumstantias aliquas illius,
quas edoceri cupiebant. Et quidem quod attinet
ad locum Pauli ad Ephes. tertio. Vt innotescat prin-
cipatibus, non satis ex illo probatur, fuisse quidem
mysterium hoc ignotum principibus, & potesta-
tibus angelicis: namque ante Pauli praedicationem,
& conuersionem non solum substantia my-
sterij Incarnationis, verum etiam ceterae circum-
stantiae redemptionis nostrae, & Euangelij no-
tae esse potuerunt Angelis ex praedicatione et-
iam aliorum Apostolorum post diem Penteco-
stes. Quocirca data opera dixisse videtur Pau-
lus, Vt innotescat principibus, nō, mysterium incar-
nationis, sed multiformis sapientia Dei: neque dixit
sibi datum esse, praedicare solum hoc mysterium
sed inuestigabiles diuitias Christi, & quae sit dis-
pensatio Sacramenti: quo significare voluit, quo-
tidie noua, & mirabilia fieri in praedicatione Eu-
angelij, in quibus reluceret multiformis sapien-
tia Dei: De his autem inquit manifestari princi-
patibus & potestatibus, quia cum fierent in con-
spectu ipsorum eis innotescere dicebantur; sicut
1. ad Timoth. 3. appellat hoc magnum pietatis
mysterium.